

ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ

Број 631-379/2025
03.12 20 25 год.
К Њ А Ж Е В А Ц

ПРОГРАМ РАДА ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА КЊАЖЕВАЦ ЗА 2026. ГОДИНУ

ОСНИВАЧ: Скупштина општине Књажевац

ДЕЛАТНОСТ: 9102

МАТИЧНИ БР: 07301464

СЕДИШТЕ: Књажевац, Карађорђева 15

У Књажевцу, децембара 2025. год.

ПРОГРАМ РАДА ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА КЊАЖЕВАЦ ЗА 2026. ГОДИНУ

САДРЖАЈ

1. ПРОФИЛ УСТАНОВЕ:

1.1. Историјат

1.2. Законски оквир

1.3. Организациона структура

1.4. Извори финансирања

2. ОСНОВНА ДЕЛАТНОСТ МУЗЕЈА

2.1. Набавка музејске грађе

2.2. Чување и заштита музејске грађе

2.3. Унапређење услова излагања музејских збирки и поставки

3. ПРОГРАМ РАДА СТРУЧНЕ СЛУЖБЕ ЗА РАД СА МУЗЕЈСКИМ ЗБИРКАМА И ПУБЛИКОМ ЗА 2026. ГОДИНУ ПО ОДЕЉЕЊИМА

3.1. Програм рада археолошког одељења

3.2. Програм рада етнолошког одељења

3.3. Програм рада одељења за историју уметности и изложбену делатност

4. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2026. ГОДИНУ

5. ЗАКЉУЧАК

1. ПРОФИЛ УСТАНОВЕ

1.1. Историјат

Завичајни музеј Књажевац је установа културе основана 1980. године са циљем да сакупља, чува, научно обрађује и представи културно благо књажевачког краја. Музеј обухвата изложбени простор од преко 1.000 квадратних метара, дворишни простор и преко 2 хектара слободне површине.

У састав музеја улазе три објекта – споменика културе:

1. Зграда Завичајног музеја у Карађорђевој 15 са сталном музејском поставком која приказује живот на овим просторима од праисторије до данас и изложбеном галеријом у приземљу зграде;

2. Музеј града у кући Алексе Аце Станојевића у Његошевој 6, у кући која је припадала значајној историјској личности, а која представља бисер архитектуре и у којој је представљен грађански ентеријер с краја 19. и почетка 20. века;

3. Архео–етно парк у Равни са школском зградом у којој је и истраживачка станица са лабораторијом за конзервацију, ретроспективном изложбом која приказује ток вишедеценијских археолошких истраживања на оближњем античком локалитету *Timasit Minus*, радном просторијом и спаваоном, лапидаријумом са римским каменим споменицима и Етно-парком са аутентичним примерима стамбене народне архитектуре и привредним пратећим објектима (амбар, казаница за печење ракије) са краја 19. и почетка 20. века.

Овај комплекс Музеја на отвореном додатно је обогатио, како садржајно тако и у квалитету услуга које пружа и Музеј вина са винотеком. У власништву музеја су и Етно-кућа у Минићеву и Спомен кућа у Белом Потоку.

Током протеклих година Музеј је формирао значајан фонд од преко 25.000 експоната разноврстаних у природњачко-геолошку, археолошку, етнологску, збирку ликовне и примењене уметности и културно-историјску збирку. Неке од ових збирки проглашене су културним добрима, чиме по републичким и међународним Законима о заштити културних добара превазилазе локални карактер и добијају национални значај. Као такву посебно треба истаћи јединствену збирку двопређних чарапа – Музеј чарапа који је као засебна целина представљен у оквиру сталне поставке у Завичајном музеју у Карађорђевој улици.

Захваљујући великом и надасве богатом терену који сведочи о животу у овим крајевима од праисторије, антике, средњег века па све до данашњих дана, бројним културним слојевима, значајним налазима и разноврсном материјалу који је годинама сакупљан на овим просторима, Завичајни музеј Књажевац остварио је сарадњу са еминентним институцијама културе и појединцима у нашој земљи, почевши од високошколских установа, института,

музеја, завода и других сродних организација. Музеј је, такође, остварио различите видове сарадње и са установама и институцијама културе, науке и образовања из иностранства. Музеј је члан националне музејске заједнице – Музејског друштва Србије, Дунавског центра за компетенције, Балканске мреже музеја и припремио је апликацију за пријем у Форум словенских култура и Међународну асоцијацију музеја – ICOM.

У последњих неколико година интензивно се радило на побољшању и унапређењу квалитета рада и услуга које Музеј пружа. Пројектом санације, ревитализације и адаптације оба крила зграде Музеја у Карађорђевој улици, Музеј је добио адекватан простор за излагање модерно конципиране сталне поставке, а у складу са потребама и захтевима савремене публике. У складу са овим, велика пажња поклоњена је формирању стручних служби: кустоси за тематски одређене туре, педагошко – едукативни и креативни тим и др.

Посебан сегмент у раду Завичајног музеја Књажевац представља учешће у организацији, сарадњи и реализацији бројних културних и туристичких манифестација, сајмова и догађаја, као и организација и реализација едукативних радионица попут: „Чувара завичајног блага, Малих археолога, Завичајног појмовника, Летње школе традиционалних заната, Летње школе конзервације и Летње школе археологије“.

1.2. Законски оквир

Завичајни музеј Књажевац, као централна установа у области заштите покретних културних добара и носилац музејске делатности у књажевачкој општини, обавља своје послове и задатке утврђене законом и прописима који регулишу ову област, а то су:

- Закон о јавним службама („Службени гласник РС”, бр.42/1991, 71/1994, 79/2005, 81/2005, 83/2005, 83/2014)
- Закон о музејској делатности („Службени гласник РС” бр.35/2021, 96/2021)
- Закон о култури („Службени гласник РС” бр.72/2009; 13/2016; 30/2016, 6/2020, 47/2021, 78/2021);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС” бр.7/1994, 52/2011, 99/2011, 6/2020, 35/2021, 129/2021)
- Закон о обавезном примерку публикација („Службени гласник РС“ бр. 52/2011, 13/2016)
- Закон о старој и реткој библиотечкој грађи (“Службени гласник РС“ бр.52/2011)
- Закон о издавању публикација („Службени гласник РС”бр.37/1991; 53/1993; 67/1993; 48/1994; 135/2004; 101/2005)
- Закон о ауторском и сродним правима („Сл.гласник РС” бр.104/2009, 99/2011, 119/2012, 29/2016, 66/2019)
- Закон о раду („Сл.гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 75/2014, 13/2017, 113/2017, 95/2018)

- Закон о спречавању злостављања на раду („Службени гласник РС”, бр. 36/2010)
- Закон о безбедности и здрављу на раду (“Сл.гласник РС” бр. 101/05, 91/2015, 113/2017)
- Закон о јавним набавкама (“Сл.гласник РС” бр.91/2019)
- Закон о рачуноводству („Сл.гласник РС”, бр.73/2019, 44/2021)
- Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја (“Сл.гласник РС” бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010, 105/2021)
- Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, (“Сл.гласник РС” бр. 44/2001, 15/2002, 30/2002, 32/2002, 69/2002, 78/2002, 61/2003, 121/2003, 130/2003, 67/2004, 120/2004, 5/2005, 26/2005, 81/2005, 105/2005, 109/2005, 27/2006, 32/2006, 58/2006, 82/2006, 106/2006, 10/2007, 40/2007, 60/2007, 91/2007, 106/2007, 7/2008, 9/2008, 24/2008, 26/2008, 31/2008, 44/2008, 54/2008, 108/2008, 113/2008, 79/2009, 25/2010, 91/2010, 20/2011, 65/2011, 100/2011, 11/2012, 124/2012, 8/2013, 4/2014, 58/2014, 113/2017, 95/2018, 86/2019, 157/2020, 19/2021, 48/2021, 123/2021)
- Одлука о оснивању Завичајног музеја Књажевац – Књажевац (Службени лист општина, бр.53/76 чл.103, Службени гласник 53/77, Службени гласник бр.28/77, датум оснивања 30.12.1980.)
- Одлуке о промени оснивачког акта Завичајног музеја у Књажевцу ради усклађивања са законским прописима („Службени лист општине Књажевац“ број 25/2016)
- Одлуке о изменама Одлуке о измени оснивачког акта Завичајног музеја у Књажевцу ради усклађивања са постојећим прописима, бр. 631-408/2023 од 25.12.2023.
- Статут Завичајног музеја Књажевац, бр. 631-161/2024 од 30.01.2024.

1.3. Организациона структура

Музеј своју делатност обавља кроз рад стручне службе за рад са музејским збиркама и публиком и службе за обављање општих послова.

Послови, који се по Закону о музејској делатности и Правилнику о врсти стручних послова у музеју, сматрају стручним пословима, у Завичајном музеју обављају кустоси. Музеј сада има пет кустоса – два археолога, етнолога и два историчара уметности.

Техничку службу чине препаратор, техничар у музејској делатности и манипулант у депоу, док је у водичкој служби одређено место за једног музејског водича.

Опште административно-техничке послове обавља сарадник за унапређивање делатности установе културе. Послове одржавања објеката обавља помоћни радник: манипулант у депоу.

Књиговодствене послове за потребе музеја води књиговодствена агенција.

1.4. Извори финансирања

За обављање основне делатности, општина обезбеђује неопходна средства из буџета општине. За одређене пројекте финансира се и из буџета републике, кроз конкурсе надлежних министарстава, најчешће Министарства културе. Музеј аплицира за средства и код других фондација кроз партнерске пројекте у земљи и иностранству.

2. ОСНОВНА ДЕЛАТНОСТ МУЗЕЈА

2.1. Набавка музејске грађе

Завичајни музеј Књажевац свој музејски фонд попуњава откупом из средстава општинског буџета и сопствених прихода, откупом подржаним од стране Министарства културе, путем поклона, археолошког ископавања, у току истраживачког теренског рада, у току рекогносцирања терена случајним налазом.

Током протеклих година Музеј је формирао значајан фонд музејских предмета разврстаних у природњачко-геолошку, археолошку, етнологску, збрику ликовне и примењене уметности и културно-историјску збирку. Фонд музеја се стално систематски и плански допуњује, а рад конзерваторског одељења обезбеђује даљи стручни третман новоприспелих предмета уз формирање прописане документације и фотодокументације.

Програмом за 2026. годину наставиће се са употпуњавањем и богаћењем етнологске, археолошке, уметничке и историјске збирке. Посебно очекујемо богаћење археолошке збирке због планираних нових археолошких ископавања на локалитету Тимасум Минус и у 2026. години која су након више од две деценије поново обновљена током 2019. године. Такође, употпуниће се и обновити оштећена збирка у Архео-етно парку Равна са неопходним етнологским предметима везаним за традиционално привређивање. У 2026. години планира се формирање етнологске збирке која ће чинити сталну поставку у Етно-кући у Минићеву како би свакодневно била отворена за посетиоце. Планира се уређење дворишта Спомен куће у Белом Потоку, које обухвата чишћење простора, санацију постојеће стазе и постављање нових зелених површина. Радови ће допринети бољој приступачности и укупном визуелном утиску куће, а све у циљу стварања услова за даљу адаптацију и формирање сталне етнологске поставке. Поред тога наставиће се са богаћењем културно историјске и уметничке збирке откупом уметничких дела завичајних сликара, рад на прикупљању завичајне грађе о уметницима и важнијим историјским личностима који су живели и радили у Књажевцу и околини.

2.2. Чување и заштита музејске грађе

Музејски предмети чувају се у опремљеним просторима - депоима. Министарство културе је у претходном периоду уложило значајна средства у опремање овог простора, тако да се сада музејски експонати чувају у побољшаним, адекватним условима. Реконструкција крова на "малој кући" из Берчиновца у Архео етно парку Равна је неопходна са циљем очувања архитектонских вредности и спречавања даљег пропадања објекта. Радови ће бити изведени у складу са конзерваторским принципима и уз обнову кровног покривања у оригиналном изгледу. У току 2026. године биће настављен процес реорганизације депоа у циљу што бољег чувања и систематизације музејске грађе у складу са стандардима. Планира се ревизија и деоба свих збирки Завичајног музеја, нова систематизација, организација

смештаја грађе, као и рестаураторски и конзерваторски радови на најугроженијим предметима.

2.3. Унапређење услова чувања и излагања музејских предмета

Планира се израда плана и пројекта за формирање мањег лапидаријума у дворишту музеја у циљу излагања и чувања споменика и спомен плоча из најразличитији историјских периода и са различитих локалитета.

Посебно важне активности биће у делу заштите, презентације и интерпретације локалитета Тимасит Мипус које подразумевају поправку и израду приступног пута до и око утврђења и терми од шљунка, израду пешачких стаза, увођења видео надзора због великог проблема које локалитет има са дивљим копачима.

3. ПРОГРАМ РАДА СТРУЧНЕ СЛУЖБЕ ЗА РАД СА МУЗЕЈСКИМ ЗБИРКАМА И ПУБЛИКОМ ЗА 2026. ГОДИНУ ПО ОДЕЉЕЊИМА

3.1. ПРОГРАМ РАДА АРХЕОЛОШКОГ ОДЕЉЕЊА

3.1.1. Музеолошке активности

Обрада музејске грађе

У 2026. години вршиће се обрада и документовање археолошких предмета. Наставиће се рад на дигитализацији и конзервацији археолошке грађе. Реализоваће се обрада теренске документације која је обавезан део археолошких истраживања музеја.

Током 2026. године биће спроведена обрада археолошког материјала прикупљеног у оквиру пројекта „Систематска археолошка перспекција књажевачког краја“. У оквиру обраде вршиће се систематско сређивање археолошке документације, које обухвата улазне и инвентарне књиге, као и археолошке картоне.

Наредне године одељење за археологију спровешће ревизију археолошких збирки. Археолошка збирка је систематизована у више целина: збирку архитектонских украса, збирку накита, нумизматичку збирку, збирку оруђа и алата, збирку оружја, збирку посуђа, збирку скулптура и рељефа, збирку споменика, збирку уљаних лампи – жижака, као и збирку религијских предмета.

Одржавање локалитета Timacum Minus

Током 2026. предвиђено је редовно одржавање археолошког налазишта Timacum Minus и Архео-етно парка у Равни како би се на прави начин представили нашим посетиоцима и како би се очувало ово културно добро од великог значаја. Кошење вегетације која угрожава архитектуру утврђења као и кошење зелених површина сваке године се обавља и због безбедног обиласка посетиоца. Осим кошења неопходно је прикупити и уклонити урушени архитектонски материјал са самог локалитета као и одбачену земљу са ископавања.

За 2026. годину предвиђена је реализација Пројекта заштите западног бедема утврђења у сарадњи са Регионалним заводом за заштиту споменика културе из Ниша.

Изложбене активности

Током 2026. године биће реализована ауторска изложба Милене Муминовић Божић, кустоса археолога. Изложба ће представити резултате трогодишњег истраживања спроведеног у оквиру пројекта „Систематска археолошка перспекција књажевачког краја“. Овај пројекат има велики значај за књажевачки крај, јер доприноси очувању и бољем разумевању нашег културног наслеђа.

У 2026. години, археолошко одељење планира да угости изложбу „Animalia et populus – суживот посведочен археолошким записом“ у којој учествује преко тридесет музеја из земље а међу њима и наш музеј. Изложба је организована од стране Народног музеја Зрењанин и представља причу о археолошким предметима од праисторије до средњег века на којима су приказане животиње. Велики одзив музеја за учествовање у изложби указује на њену ширину и значај. Ауторка Дивна Гачић објединила је грађу из читаве земље и тако створила изложбу која илуструје суживот животиња и људи на нашим просторима.

3.1.2. Теренска и студијска истраживања

У 2026. години настављамо истраживања локалитета Timacum Minus у сарадњи са Археолошким институтом из Београда. Уз велику подршку Општине Књажевац и Министарства културе реализоваће се ископавања на сектору хореума, објекта који је једини откривен у унутрашњости тврђаве. Овај објекат није до сада никада конзервиран те се истраживања врше са циљем припреме грађевине за конзерваторске радове.

Наредне године планирамо реализацију Пројекта реконзервације дела западног бедема утврђења Timacum Minus у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе Ниш.

И током 2026. археолошко одељење обилази и надгледа евидентирана археолошка налазишта књажевачког краја, уколико се укаже потреба за ургентним, заштитним

истраживањима археолози музеја ће реаговати како би се спречило уништавање културног наслеђа.

У плану је обнављање уговора о сарадњи са Археолошким институтом у Београду на период од пет година. Овим уговором обезбеђује се наставак пројекта „Систематска археолошка перспекција књажевачког краја“, као и покретање нових истраживачких подухвата који ће бити усмерени на археолошка ископавања у наредним годинама.

3.1.3. Издавачка делатност

У плану је штампање каталога изложбе посвећене резултатима пројекта „Систематска археолошка перспекција књажевачког краја“. Каталог ће представити најзначајније налазе и открића, као и методологију истраживања, чиме ће јавности бити омогућено да се ближе упозна са богатим културним наслеђем овог краја. На тај начин, изложба и пратећа публикација допринеће ширењу знања и очувању археолошке баштине Књажевца.

У 2026. планирамо штампање каталога изложбе полазника Летње школе археологије – *Timasum Minus*. Штампањем каталога ове радионице створиће се промотивни и едукативни материјал којим се додатно популарише археолошко налазиште *Timasum Minus* али и културно наслеђе књажевачког краја.

3.1.4. Стручно усавршавање

Током 2026. године планира се и неопходно стручно усавршавање. Учешћем на музеолошким и археолошким семинарима и трибинама у земљи и иностранству археолози музеја стичу додатно образовање којим се подиже квалитет наше установе. Археолози ће узети учешће у раду редовне Скупштине Српског археолошког друштва и Музејског друштва Србије.

Наставићемо и у 2026. са обогаћивањем археолошке библиотеке у виду набавки стручне литературе која ће унапредити рад кустоса.

3.1.5. Едукативне активности

Током 2026. године планирамо различите едукативне програме којим ће се предшколци и школарци упознати са културним наслеђем књажевачког краја, са археологијом, улогом музеја, са књажевачким археолошким благом и римским утврђењем *Timasum Minus*.

3.1.6. Промотивне активности

За наредну годину у плану су гостовања археолога на разним телевизијским и радио станицама са циљем популарисања археолошког културног блага нашег краја. Археолози ће промовисати и нове резултате везане за остала истраживања археолошког одељења. Промоција ће се остварити и кроз публикавање нових чланака, текстова и брошура.

Наредне 2026. године у плану је премијерно приказивање документарног филма снимљеног у оквиру обележавања 50 година истраживања локалитета Тимакум Минус. Израду овог филма подржало је Министарство културе републике Србије.

3.1.7. Опрема и адаптација радног простора

У 2026. години планирана је набавка неопходне амбалаже за адекватно чување археолошког материјала – пластичне и картонске кутије, најлон кесе, папирне кесе, папирна вата, хируршке рукавице и сл. Археолошко одељење планира набавку опреме неопходне за успешну реализацију теренских истраживања, мерни инструмент – нивелир, као и дрон потребан за снимања терена из ваздуха.

За наредну годину планирамо адаптацију радног простора у згради истраживачке станице Архео-етно парка Равна. У овом простору се реализује конзервација и обрада археолошког и етнолошког материјала, у летњем периоду одржавају се едукативне радионице те је неопходно да се овај простор осавремени и унапреди како би његова мултифункционалност била што ефективнија.

3.1.8. Пројекти

За 2026. годину планирамо наставак систематских археолошких истраживања налазишта Тимасум Минус у селу Равна. Истраживања се реализују у сарадњи са Археолошким институтом из Београда. Планом се предвиђа наставак ископавања у централном делу утврђења као и заштитно ископавање које ће пратити конзерваторске радове на западном бреду утврђења.

У плану је наставак пројекта „Систематска археолошка проспекција књажевачког краја“. Завичајни музеј Књажевац ће у 2026. години поднети пријаву за финансијска средства код Министарства културе Републике Србије ради обезбеђивања наставак истраживања. Поред наведеног, музеј ће аплицирати и за нови пројекат, чији ће циљ бити археолошка

ископавања локалитета који до сада нису били предмет истраживања, а који су евидентирани током претходног трогодишњег истраживања књажевачког краја.

3.2. ПРОГРАМ РАДА ЕТНОЛОШКОГ ОДЕЉЕЊА

3.2.1. Музеолошке активности

Обрада музејске грађе

Током 2026. године активности етнолога одвијаће се у музеју и на терену, у складу са планом рада установе. Основу музеолошког рада чини научна и стручна обрада етнолошке грађе, њена заштита, ревизија и дигитализација. Планиране активности укључују: прикупљање и стручну обраду етнолошких предмета, систематизацију, каталогизацију и допуну документације, дигитализацију етнолошке збирке и обраду података за Централни музејски регистар, реинвентарисање и унапређење постојеће евиденције, формирање и проширивање фотодокументације. Конзерваторске активности нагласак стављају на предмете од метала и дрвета у сталној поставци и у Архео-етно парку у Равни. Због изложености спољним утицајима, планирано је спровођење мера стабилизације и заштите. Планирана је и изградња новог изложбеног павиљона како би се унапредили услови чувања предмета на отвореном простору. Набавка амбалажног материјала такође је предвиђена.

Ревизија музејске збирке – централна активност 2026. године

Ревизија музејске збирке биће кључна активност током наредне године и обухватиће:

- преглед физичког стања предмета,
- контролу тачности евиденције,
- усклађивање стварног стања са инвентарним књигама и дигиталним записима,
- идентификовање предмета који захтевају хитну конзервацију,
- ревизију сталне поставке, депоа и отвореног простора у Равни,
- ажурирање података у Централном музејском регистру,
- израду завршног извештаја.

Изложбене активности

У складу са годишњим планом Музеја за 2026. годину и финансијским могућностима, предвиђено је гостовање изложби етнолошког карактера. За наредну годину предлаже се гостовање следећих изложби:

1. Уколико се укаже слободан термин, планирано је и гостовање изложбе „Традиција вашара у Србији“. Аутори овог пројекта Етнолошке секције Музејског друштва Србије су бројни етнологичари из преко 35 музеја и установа. Реализацију изложбе је подржало Министарство културе и информисања а њен крајњи циљ је да вашар као појава буде уписан у Унескову листу нематеријалног културног наслеђа. Концепт изложбе има циљ да најширу јавност упозна са контекстом вашара, историјским и друштвеним развојем као и вишеслојним

значајем вашара у народној култури. За реализацију потребно је обезбедити средства за превоз изложбе, путне трошкове за аутора изложбе, ноћење, као и за израду пропратног штампаног материјала (каталога, плаката и позивница).

2. Изложба Музеја рударства и металургије из Бора, тематски посвећена Ђорђу Вајферту, зачетнику индустријалства, рударства и банкарства. Ђорђе Вајферт је имао велики број концесија, односно повластица баш у овом делу Србије, и у Књажевцу, који је и сам значајан рударски центар. Трошкови око реализације ове изложбе односили би се на гориво за превоз изложбе на релацији Бор-Књажевац и натраг, затим једна дневница за аутора изложбе, као и на израду пропратног штампаног материјала (каталога, плаката и позивница). Етнолог ће учествовати у реализацији свих изложби и пратећих програма Музеја.

Стручно усавршавање

Планом је предвиђено присуствовање на семинарима, стручним предавањима и скуповима који обрађују све актуелне теме везане за унапређење музеологије. Такође, планира се и присуство на стручним предавањима, пројектима и значајних изложби у организацији музеја са територије Србије, што доприноси јачању међумузејске сарадње.

У оквиру Музејског друшва Србије, као члан Комисија за награде и признања, етнолог ће посећивати седнице и скупштине Друштва организоване током 2026. године.

3.2.2. Теренска и студијска истраживања

Наставља се истраживање традиционалних заната, преношења знања и вештина, као и нематеријалног културног наслеђа. Истраживачки рад на терену ће се наставити, као и претходних година, у оквиру научно-истраживачког рада везаног за занате који подразумева рад на терену у области Тимока, Заглавка и Буцака.

Оваквим радом се наставља и сарадња са Центром за нематеријално културно наслеђе Србије, основаном при Етнографском музеју у Београду.

Реализоваће се и наставак етнологске студентске теренске праксе у сарадњи са Одељењем за етнологију и антропологију, Филозофског факултета у Београду.

3.2.3. Промотивне активности

Неопходно је изградити водиче и брошуре везане за објекте и поставке Завичајног музеја, који ће популарисати како рад Музеја, тако и сам књажевачки крај. Оваква врста материјала оплемећиће понуду и квалитет услуге нашег музеја.

Планом за наредну годину предвиђена је реализација пројеката који ће популарисати културна добра нашег краја. Редовно ће бити и оглашавање о резултатима наших истраживања и реализованих пројеката. У плану је наставак реализације пројекта „Летња школа традиционалних заната – грнчарство и двопређно плетење“. Промотивним материјалом о овом пројекту додатно се промовише нематеријално наслеђе овог краја.

Наставиће се сарадња са медијима на територији целе Србије, са локалним средствима јавног информисања као и са научним часописима, у којима ће се објављивати текстови који популаришу и промовишу наше културно наслеђе, као и рад самог Музеја.

3.2.4. Пројекти

За наредну годину планира се наставак пројекта „Летња школа традиционалних заната – грнчарство и двопрејно плетење“. Етнолог је од самог почетка (2011. год.) имао учешће у пројекту у својству стручног сарадника, организатора и предавача. Пројекат се односи на обуку полазника за примену старих, традиционалних техника у циљу ревитализације и очувања нематеријалног културног наслеђа књажевачког краја. По плану, комплетна реализација пројекта се односи на период мај-новембар 2026. године.

У наредној години је планирано је поновно учешће на конкурску Министарства културе са пројектом „Конзервација предмета из етнолошке збирке Завичајног музеја Књажевац - 5. фаза“, који се односи на конзервирање угрожених етнолошких предмета од метала и дрвета а који су део сталних поставки Музеја.

За потребе обраде музејске грађе и музејских предмета, потребно је урадити дигитализацију документације, што би се, такође, реализовало кроз низ пројектних активности.

Изградња новог изложбеног простора у Архео-етно парку у Равни је неопходна у циљу заштите предмета који се налазе у слободном простору.

Предвиђено је да се наведени пројекти реализују уз финансијску помоћ Министарства културе РС. За реализацију ових пројеката потребно је да, поред средстава која добијамо од Министарства културе и информисања РС, обезбедимо и средства за сопствено учешће у пројектима, као и додатна средства од стране Општине Књажевац.

Програм рада за 2026. годину заснован је на уравнотеженој реализацији музеолошких, истраживачких, изложбених и едукативних активности, уз посебно истакнуту ревизију музејске збирке.

3.3. ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊА ЗА ИСТОРИЈУ УМЕТНОСТИ И ИЗЛОЖБЕНУ ДЕЛАТНОСТ

3.3.1. Основна музеолошка делатност

Одељење за историју уметности и изложбену делатност Завичајног музеја Књажевац наставиће са обављањем основне делатности и током 2026. године кроз рад на прикупљању и стручној и научној обради музејских предмета и уметничких дела, као и на њиховој интерпретацији и презентацији. Наставиће се са обрадом и дигитализацијом збирки, а у плану је и ревизија целокупног фонда музеја у чему ће учествовати и кустоси Одељења за историју уметности и изложбену делатност. Наставиће се и са категоризацијом дела из уметничке збирке.

Очување и превентивна заштита збирки као и стварање оптималних услова за чување и излагање збирки и даље унапређење услова у депоу представљају неке од приоритета овог одељења. Планиран је и наставак активности на реорганизацији депоа у Завичајном музеју у

складу са међународним стандардима и принципима Ре-Орг програма, а у сарадњи са другим кустосима и стручном службом музеја.

У плану је и наставак конзерваторско-рестаураторских третмана неких од најважнијих и најугроженијих дела у оквиру збирки, у сарадњи са стручним лицима и службама. Планира се и редовна годишња дезинсекција простора Музеја, опремање и урамљивање слика на платну и папиру. Посебно је важно наставити са обрадом грађе као и нових аквизиција које у музејски фонд стижу путем поклона и откупа.

Фокус Одељења за историју уметности и изложбenu делатност биће на реализацији пројекта Галерије дела Драгослава Живковића и њеног опремања галеријско-шинском опремом и расветом. У складу са тим, наставиће се даљом обрадом дела академског сликара Драгослава Живковића која нису представљена и у оквиру виртуелне галерије.

Посебан део рада биће посвећен и публиковању стручних и научних текстова базираних на истраживачком и теренском раду, као и информативних текстова у циљу промоције и презентације збирки и програма музеја.

Континуирано стручно усавршавање, учешће на семинарима и конференцијама у земљи и свету и набавка стручне литературе доприносе унапређењу квалитета рада овог Одељења и музеја.

Као и претходних година у току 2026. године наставиће се са реализацијом традиционалних изложби и програма Завичајног музеја Књажевац као и са организацијом и приређивањем гостујућих изложби у сарадњи са другим установама културе из града, региона и земље и иностранства, у складу са техничким и финансијским могућностима, као и гостовање изложби Завичајног музеја Књажевац у другим градовима и државама у региону.

Неопходно је наставити и са процесом константног стручног усавршавања кадрова и њиховог похађања семинара и курсева као и значајним конференцијама у земљи и иностранству кроз програме обуке, саветовања, семинаре. Важан део посла представља и дигитализација коју треба спроводити кроз употребу софтвера за обраду музејске грађе и документације у складу са правилницима и важећим законима, као и са препорукама сектора за дигитализацију културних добара Министарства културе.

3.3.2. Научно-истраживачки рад из области историје уметности

За 2026. годину планиран је наставак рада на прикупљању грађе о уметницима који су живели и радили у Књажевцу и околини, као и на праћењу савремених стваралаца са и на овим просторима, као и формирање документације о њима. Током 2026. наставиће се са планским откупом уметничких дела завичајних сликара у циљу богаћења уметничке збирке, као и са наставком рекогносцирања терена у циљу проналажења дела завичајних и других значајних сликара који су живели и радили у Књажевцу, попут представника руске емиграције и других.

Требало би наставити са бележењем промена и стања сакралних објеката, појединачних икона и других сакралних предмета у Књажевцу и околини. Наставиће се и са

пописивањем и документовањем стања споменика и спомен обележја из минулих ратова као и на стручној обради и пописивању скулптура и других уметничких дела у јавним просторима. Теренски рад подразумева и праћење промена у градској архитектури и проучавање архитектонског наслеђа у циљу припреме изложбе о архитектури вароши књажевачке, а све у складу са објективним техничким и финансијским могућностима. Планиран је и наставак сарадње са Центром за музеологију и херитологију, Одељењем за историју уметности Филозофског факултета у Београду, Центром за конзервацију Народног музеја Србије, Заводом за заштиту споменика културе у Нишу, и другим сродним и надлежним установама попут Музеја примењене уметности и др.

Планира се учешће на стручним и научним конференцијама и публикавање стручних радова у области музеологије и херитологије, историје уметности и примењене уметности.

3.3.3. Издавачка делатност

За 2026. годину планира се публикавање монографије академског сликара Добривоја Иванковића пореклом из Књажевца, као и другог монографског, едукативног и промотивног материјала Завичајног музеја. У плану је и публикавање пратећих каталога изложби које се реализују током године, као и штампа различитих штампаних сувенира, разгледница, честитки и другог промотивног материјала у складу са могућностима.

3.3.4. Изложбене активности

У плану је да се током 2026. године реализују различите музејске, тематске, и ликовне гостујуће изложбе у сарадњи са другим музејима и сродним установама културе у складу са техничким и финансијским могућностима.

Традиционални изложбени програми:

- „35. Дечији ликовни салон Св. Сава“, од 27.01. до 11.02.2026.
- „35. Вече отвореног срца“, од 14.02. до 10.03.2026.

Учешће у обележавању националних и међународних манифестација:

- Обележавање Међународног дана музеја 18. мај и Недеље музеја на иницијативу Музејског друштва Србије и НК ИКОМ-а Србије у току маја месеца;
- обележавање „Дана европске баштине“, септембра 2023.

Изложба из збирки Завичајног музеја Књажевац:

- Изложба дела Драгослава Живковића
- Изложба дела Добривоја Иванковића

Гостујуће изложбе:

- Гостујућа изложба Музеја жртава геноцида

- и друге изложбе у сарадњи са установама културе из земље и иностранства.

3.3.5. Пројектне активности

Током 2026. године планира се реализација пројеката за чију реализацију ће се за средства аплицирати путем јавних конкурса надлежних министарстава и других фондова. Посебно важан биће пројекат уређења и опремања Галерије дела Драгослава Живковића, публикавању монографије дела Добривоја Иванковића, као и рад на унапређењу неопходне инфраструктуре за повећање приступачности посетиоцима објеката и збирки Завичајног музеја.

Наставиће се са реализацијом пројекта конзервације и рестаурације икона из уметничке збирке музеја за која су средства добијена на конкурс Министарства културе

3.3.6. Институционално чланство у струковним и сродним удружењима и организацијама

Завичајни музеј Књажевац члан је: Музејског друштва Србије, Балканске мреже музеја, Дунавског центра за компетенције, Кластера образовног туризма, укључен је у рад Карпатске конвенције, а требало би аплицирати и за чланство у Међународном савету музеја (ИКОМ), Форуму словенских земаља, итд.

3.3.7. Едукативни програми и активности, промоције и др.

Одељење за историју уметности и изложбenu делатност учествоваће у реализацији различитих образовних и промотивних програма у сарадњи са колегама других одељења музеја. Планиран је наставак реализације постојећих едукативних програма, промоција интернет презентације и других бесплатних апликација програма, попут „Завичајног појмовника“, „Образовне авантуре Завичајног музеја Књажевац“, „Музеја за понети - музеја за све“ и других дигиталних садржаја.

Сарадња са васпитним и образовним установама наставиће се и током 2026. године кроз стручно вођење у току изложби, организацију допунских садржаја намењених различитим узрастима, креативне и едукативне радионице за најмлађе, расписивање наградних конкурса и посебне забавно-информативне садржаје. Планиран се са даљим развојем радионица за особе са инвалидитетом.

3.3.8. Маркетинг и односи са јавношћу

Наставиће се добра сарадња са медијима на националном нивоу и промоција музеја и Књажевца. Све планиране активности и програми Завичајног музеја током 2026. године биће најављени путем локалних и регионалних медија.

4. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА КЊАЖЕВАЦ ЗА 2026.

Завичајни музеј Књажевац финансира се средствима општинског буџета. Такође, значајну финансијску подршку Завичајни музеј добија кроз пројекте којима аплицира код надлежних Министарстава и других фондова из земље и иностранства. Исказана средства кроз предлог финансијског плана Завичајног музеја Књажевац усклађена су реалним потребама и износе 35.918.960,00 динара, и то по следећим економским класификацијама:

Екон .клас	Опис	Буџет СО	Сопствени приходи	Трансфери од других нивоа власти
411	Плате и додаци запослених	13.346.904,00	0	0
412	Социјални доприноси	2.022.056,00	0	0
415	Накнаде трошкова за запослене	800.000,00	0	0
416	Награде запосленима	550.000,00	0	0
421	Стални трошкови	3.430.000,00	0	0
422	Трошкови путовања	500.000,00	0	0
423	Услуге по уговору	9.550.000,00	0	0
424	Специјализоване услуге	2.000.000,00	0	0
425	Текуће поправке и одржавање	1.200.000,00	0	0
426	Материјал	1.110.000,00	0	0
482	Обавезне таксе	40.000,00	0	0
512	Машине и опрема	870.000,00	0	0
515	Откуп музејских експоната	500.000,00	0	0
	УКУПНО	35.918.960,00	0	0

Завичајни музеј Књажевац програмским буџетирањем предвиђа средства за реализацију Програма 13. Развој културе и информисања који подразумева рад на очувању, унапређењу и представљању културно-историјског наслеђа, културне разноврсности, продукције и стваралаштва у локалној заједници као и остваривање права грађана информисање и унапређење јавног информисања.

Кроз поменути програм финансијска средства раздјељена су по контима кроз две програмске активности:

1. Програмска активност "Функционисање локалних установа културе"

Ова програмска активност подразумева обезбеђење услова за обављање основне делатности музеја, чији је циљ да сакупља, чува, научно обрађује и презентује културну баштину књажевачког краја, буде својеврсна лична карта града, регионални музеолошки истраживачки центар са модернизованом програмском шемом која по садржају и темама превазилази завичајне и регионалне оквире уз појачану едукативну и промотивну улогу. Реализација научно-истраживачког рада на терену у циљу проучавања, очувања и заштите, научног тумачења, интерпретације и представљања културног наслеђа књажевачког краја кроз организацију изложби и других образовних програма намењених јавности. Организација и реализација програма заштите, презентације и интерпретације културно-историјског наслеђа, уз стварање културно-туристичке понуде и сарадњу са другим сродним установама на локалу, региону и шире. Програмска активност се односи на редовно пословање Музеја у току 2026. године где су предвиђени сви трошкови ван примарне делатности музеја.

- **конто 411** (13.346.904,00 средства из буџета СО Књажевац) и **412** (2.022.056,00 средства из буџета СО)- плате и додаци запослених односе се на примања зарада запослених у Музеју за 9 радника. Обрачун је извршен у складу са упутством за припрему буџета за наредну годину без обрачуна повећања које се очекује током јануара 2026. године, као и без обрачуна нове цене рада за наредну годину за минималну зараду.

- **конто 415** (800.000,00 средства из буџета СО Књажевац) намењена су за исплату накнаде трошкова запосленима за долазак и одлазак са посла.

- **конто 416** (550.000, средства из буџета СО Књажевац) намењена су за исплату Јубиларне награде за 30 година рада једној радници.

- **конто 421** (3.430.000,00 средства из буџета СО Књажевац) - стални тошкови, подразумева плаћање струје, воде, телефона, птт услуга, осигурања и сл. за сва три објекта у саставу Музеја.

- **конто 422** (500.000,00 средства из буџета СО Књажевац) - трошкови путовања, подразумева путовања у оквиру рада, као и учешће запослених на семинарима, програмима едукације, изложбама и др.

- **конто 423** (9.550.000,00 средства из буџета СО Књажевац - услуге по уговору где е највећи део` средстава планиран за ангажовање 4 радника преко агенције (7.000.000,00) и за тај износ биће расписана јавна набавка. Такође, са те позиције врши се исплата услуга репрезентације, услуга превоза, котизације за семинаре, опште услуге, правне услуге, услуге одржавања рачунара, услуге информисања јавности, угоститељске услуге и остале опште услуге.

- **конто 424** (2.000.000,00 средства из буџета СО Књажевац) - специјализоване услуге, подразумева плаћање услуга које нису обухваћене контом 423, као што су услуге културе, превоза, безбедности на раду, противпожарне заштите, одржавања сајта, одржавање паркова и зелених површина, техничког прегледа возила, и сл. Највећи износ на овој економској класификацији је планиран за услуге културе и за организовање три велике изложбе у наредној години, као и за чишћење дворишта у кући у Белом Потоку, која је пре скоро 40 година дата музеју на поклон, а која је тотално запуштена.

- **конто 425** (1.200.000,00 средства из буџета СО Књажевац) - текуће поправке и одржавање, подразумева одржавање опреме и објеката у власништву музеја. У плану је уређење објеката у Архео –етно парку Равна (замазивање зидова блатом, као и преређивање ћермида уз замену трулих греда), такође планира се и кречење горње етажне Куће Аце Станојевића, као и кречење канцеларија. Планира се и замена расвете кроз поставке музеја.

- **конто 426** (1.110.000,00 средства из буџета СО Књажевац) - материјал, подразумева материјал за поправке и одржавање, канцеларијски материјал, хемијска средства за чишћење, потрошни материјал, бензин, уља и мазива и др.

- **конто 482** (40.000,00 средства из буџета СО Књажевац) - порези и таксе, подразумева плаћање пореза и такси.

- **конто 512** (870.000,00 средства из буџета СО Књажевац) опрема, подразумева набавку рачунарске опреме, опреме за културу, опреме за комуникацију, опреме за домаћинство, намештаја, уградне опреме, фотографске опреме, пољопривредне опреме.

2. Програмска активност „Унапређење система очувања и представљања културно-историјског наслеђа”

Научно-истраживачки рад на терену у области археологије, историје уметности и архитектуре, етнологије и културне историје ради научне обраде и израде стручне документације у циљу проучавања, очувања и заштите, научног тумачења и представљања културног наслеђа књажевачког краја. Ове активности подразумевају рекогносцирање терена, археолошка ископавања, прикупљање научне и музејске грађе

и предмета, кроз откуп, ископавања, поклон у циљу систематског и планског богаћења и увећања збирки. За теренски рад неопходно је обезбедити одговарајућу заштитну опрему, алат и мерне инструменте, техничку опрему. Такође ова активност подразумева и набављање одговарајућег материјала за стварање стручне музејске документације, у виду стручних документационих картона, улазних и инвентарних књига, набавку рачунара и одржавање софтвера за унос и обраду података.

У циљу очувања, превентивне заштите и адекватног одлагања и презентације покретних и непокретних културних добара неопходно је спровести низ поступака и захвата и створити одговарајуће услове за чување и излагање музејских предмета, што подразумева конзерваторске и рестаураторске третмане предмета, редовно одржавање просторија и услова за чување и излагање предмета, дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију музејских објеката, као и набавку одговарајуће амбалаже и опреме за чување и одлагање предмета у музејским депоима и поставкама.

Систематско увећање и богаћење збирки музеја али и књижног фонда у виду стручне литературе који помаже у проучавању и тумачењу музејских збирки и са крајњим циљем очувања, заштите и презентације покретних културних добара, неопходно је спровести низ активности на проучавању, лоцирању и евидентирању потенцијално значајних музејских предмета и спровести њихову набавку, односно откуп и укључити их у музејски фонд предмета. Такође, неопходно је пратити стручну литературу и спроводити набавку исте јер она представља једно од основних средстава за рад.

Изложбена делатност је једна од најважнијих активности музеја. Она има за циљ да представи и приближи националну и међународну уметност и културу књажевачкој публици али и да у земљи и иностранству представи културно-уметничко стваралаштво и наслеђе књажевачког краја. Реализацијом изложби ствара се и образује нова публика, повећава се број и квалитет културних садржаја у граду, повећава се број посетилаца музеја, остварује се сарадања са сродним установама и појединцима у који стварају и раде у области културе и уметности, повећава се музејски фонд. Завичајни музеј Књажевац реализује низ научно-истраживачких пројеката, бројна теренска истраживања, уметничке и културне програме, припрема и реализује изложбе и све то прате одговарајуће публикације и издања у циљу популаризације и приближавања резултата музеолошког и научног рада али и у циљу промоције културног наслеђа Србије и књажевачког краја у земљи и иностранству.

Ради што видљивијег и квалитетнијег присуства у јавности али и у циљу привлачења нове публике и нових посетилаца музеја неопходно је осмислити и реализовати читав низ активности које се односе на презентацију и промоцију културног наслеђа књажевачког краја.

- **конто 515** (500.000,00 средства из буџета СО Књажевац) нематеријална имовина, предвиђен је за набавку књига и откуп музејских експоната, рачунарских програма и друге нематеријалне имовине.

У Књажевцу,
децембар, 2025. године

Завичајни музеј Књажевац

в. д. директора

Milica Mihajlović

Милица Михајловић

Број	24	DEC	2025	
Орган	Орг.	Вр.	Вредност	

На основу члана 38 Статута Завичајног музеја Књажевац, Управни одбор је дана 05.12.2025.год на 6.Седници донео следећу

ОДЛУКУ

О усвајању Програм рада Завичајног музеја за 2026.годину са финансијским планом.

I

Усваја се Програм рада Завичајног музеја Књажевац за 2026.годину са финансијским планом.

II

Програм рада из тачке 1 ове Одлуке доставља се Скупштини општине Књажевац на сагласност.

Завичајни музеј Књажевац
Управни одбор, дана 05.12.2025.год.

Председник Управног одбора

Обрен Ристић